

#VIELSKERCYKELSPORT
DANMARKS CYKLE UNION

Er der stadig plads til det aktive friluftsliv i naturen?

Danskere i alle aldre søger i stigende grad ud i naturen. Her lader vi op i en travl hverdag, mødes i robuste fællesskaber, dyrker motion, og får værdifulde naturoplevelser. En stor andel af den voksne befolkning dyrker motion i naturen og antallet af børn og unge, der kommer i naturen, er stejt stigende. Denne positive udvikling sker i en tid hvor børn og unge generelt rører sig for lidt og livsstilssygdomme i alle aldersgrupper er en stor byrde for samfundet. De mange foreninger, der tager danskerne med ud i naturen, er baseret på frivillighed og en fællesskabstanke, der er helt central for sammenhængskraften i samfundet. Vi danner stærke bånd på tværs af generationer, holdninger, uddannelse og sociale forhold. Naturen er her et vigtigt bindeled.

De kommende nationalparker (NNP) skal styrke naturværdierne på op til 39% af arealet i statens skove. Mange af de tiltag, der kommer i NNP, går fint hånd i hånd med friluftslivet, men udfordringerne kommer med græsning og muligheder for at begrænse borgernes adgang. I NNP udsættes forskellige sammensætninger af okser, heste, elge og bison. Med dette følger risici, der betyder restriktioner og en juridisk gråzone for det organiserede friluftsliv.

En løsning kunne være at flytte friluftsskaktiviteter der ikke kan fortsætte i parkerne til andre arealer i skovene. Desværre fylder de skitserede indhegninger hele eller næsten hele arealet i flere af de udvalgte skove. Når udvidelse af de meget sparsomme danske naturarealer ikke er en del af biodiversitetspakken til 888 mio. kr., vil flytning flere steder ikke være en reel mulighed. Det står også klart at der ikke er afsat de nødvendige millionbeløb til flytning af friluftslivets faciliteter. Således ser det ud til at friluftsidrætterne og foreningslivet kan komme til at betale en stor pris i flere af de områder der nu udpeges til NNP.

Cykling i naturen er en stor succes

Idrættens Analyseinstituts nyeste tal viser, at 500.000 voksne danskere har cyklet mountainbike i naturen det seneste år, hvilket gør mountainbike til en folkeidræt på størrelse med fodbold. Antallet af børn og unge der cykler i naturen er 3-doblet på bare 5 år. I Danmarks Cykle Union (DCU) ser vi også den store interesse og bemærker, at der nu er flere børn og unge i vores medlemsforeninger, der cykler i skovene end på landevejene. Denne succesfulde vækst frygter vi vil få en markant opbremsning.

Succesen med at dyrke idræt og få oplevelser i naturen skal være bæredygtig. Det har derfor været afgørende, at Naturstyrelsen har samarbejdet med frivillige sporbyggere om udlægning af gode MTB-spor i mange af statens skove. Her har man samlet de cyklende på holdbare og attraktive stier, separeret fra øvrige skovgæster. Principperne for bæredygtige spor er også, at de lægges uden om områder med særlige naturværdier og hermed skabes stille-zoner hvilket medfører god natur- og vildt beskyttelse.

Danmarks Cykle Union
Danish Cycling Federation

Idrættens Hus
Brøndby Stadion 20
DK-2605 Brøndby
Denmark

web
facebook
Twitter
email
tel

cyklingdanmark.dk
facebook.com/DanmarksCykleUnion
twitter.com/dcucykling
dcu@cyklingdanmark.dk
+45 43 26 28 02

Den organiserede del af friluftsidrætten påtager sig dermed også en væsentlig opgave ved at styrke både børn og voksnes syn på naturen og deres lyst til at passe på den. Fysisk aktivitet i naturen, i fællesskaber og i al slags vejr skaber sunde, robuste børn.

Friluft aktiviteter vil kun i begrænset omfang kunne fortsætte

Naturområder er helt afgørende for det lokale og regionale friluftsliv og foreningsliv, for børnehaver, skoler og efterskoler og for eventarrangører. Det gælder også mange af de steder, der er udset til de næste 10 NNP'er. I dag cykles med mange formål i naturen. Turister på nationale cykelruter, store traditionsrige motionsløb, grusvejscykling og på mountainbike. Danmarks Cykle Union ser med bekymring på at cykling kan blive begrænset på alle arealer, hvor der etableres NNP. Vi er dog særlig bekymret for udpegnings af en række skove, hvor der de sidste 20 år er udlagt attraktive mountainbikespor, der understøtter en bred vifte af lokale, regionale og nationale aktiviteter.

Adgang til NNP vil være forbundet med risiko for ulykker med store græssende dyr. For eksempel vil det blive gradvist sværere at overholde sikkerhedsafstande og passere store dyr i skove, hvor der er dårlig oversigt og skoven bliver mere sumpet og med mere efterladt dødt træ over stier og spor. Hvor mange vil stoppe deres friluft aktiviteter pga. disse risici? Det er vi meget bekymrede for!

Det fremhæves i bemærkningerne til NNP-loven, at områderne kan lukkes helt eller delvist i længere perioder af hensyn til bl.a. ynglefugle. Hvor skal friluftslivet så udspille sig for borgerne i områder, hvor der ikke er alternativer?

Specielt det frivillige arbejde med børn og unge bliver hårdt ramt

Det store frivillige arbejde med børn og unge i naturen bliver svært at forene med løsgående okser og andre store kreaturer på stierne. Børn fra 7-8 år cykler i dag alene på kendte rundstrækninger og grupper af unge kan fint træne selv. Trænere, ledere, frivillige, spejderledere, pædagoger og efterskolelærere skal nu påtage sig et endog meget stort ansvar, når for eksempel uberegnelige faktorer som f.eks. løse hunde, pludselig kan udløse angreb fra okser. Vil de frivillige ledere tage det ansvar – skal de tage det ansvar?

Halvdelen af Danmarks børn vil gerne mere ud i naturen. Det harmonerer ikke med, at der nu indføres væsentlige begrænsninger for de helt store aktører, der tager danskernes børn med i naturen. WHO, Kulturministeriet og de fleste kommuner har med god grund politikker for børns og unges motion og trivsel - det aktive friluftsliv. I Danmark er 75 procent af de unge mellem 11 og 15 år for inaktive og her er friluftsidrætterne en væsentlig del af løsningen på et stigende problem.

For mange voksne og børn der cykler, er deltagelse i cykelløb afgørende som motiverende træningsmål, social begivenhed, for talent- og eliteudvikling samt for foreningernes økonomi. Det er ikke muligt at afholde træningsløb, lokale, nationale og internationale løb blandt okser eller elge. Det står allerede klart, at store løb ikke vil blive tilladt og erfaringer fra Holland viser, at løb af mange typer med samlet start i nationalparker ikke er hensigtsmæssigt hverken sportsligt, for arrangørerne eller for de store græssende dyr.

De frivilliges kræfter slipper op

Hvordan sikres det, at MTB-sporene vedligeholdes, når der kommer mere vand i skovene, stormfald og når okserne går på sporene? De frivillige har investeret store ressourcer i de aktuelle spor, men motivationen for at være viceværter og skaffe midler til et spor, der hurtigt ødelægges, er begrænset.

Hvordan skal de frivillige fortsat være kulturbærere for bæredygtig færdsel i naturen når vilkårene herfor forringes?

Konsekvenserne af NNP og forløbet af den stærkt forcerede proces er et hårdt slag for mange af de frivillige og berørte foreninger, der er en helt central faktor i lokalområderne. Det er meget u hensigtsmæssigt, at frivillige nu skal forsvare de aktiviteter, der får danskerne ud at være aktive i naturen og skal bruge store ressourcer på at sætte sig ind i kompleks naturforvaltning, lovgivning og erfaringer fra NNP-lignende områder. Særligt på et tidspunkt hvor kræfterne burde bruges på at få foreningerne samlet og styrket efter en lang nedlukning betinget af pandemien.

Manglende kortlægning af friluftslivet

Den ensidige proces med nærmest totalt fravær af kortlægning af konsekvenser for friluftslivet og udsagn fra centralt hold om, at faktuelle udfordringer for friluftslivet blot er "myter", har ført til stor frustration og mistillid i de berørte områder.

Giv derfor tid og ressourcer til en grundig kortlægning af friluftslivet i de 21 områder. Herefter vil det stå klart at etablering af NNP, uden udvidelse af naturområderne og uden midler til flytning af eksisterende rekreative faciliteter, vil få vidtrækkende negative konsekvenser for et stort og omfattende friluftsliv i flere af de berørte områder.

Danmarks Cykle Union støtter helhjertet at naturen og biodiversiteten styrkes. Men insisterer man på at indhegne store dele af den sparsomme offentlige natur i et lille land - samt gøre den de facto utilgængelig for forenings- og idrætslivet - ja så kommer det til at koste dyrt, i mange henseender. Den positive udvikling i danskernes idræts- og motionsvaner i naturen vil tage skade og uvurderlige, sociale- sundhedsmæssige og kulturelle værdier går tabt.

Betinget af manglen på gode løsningsmuligheder for forenings- og idrætslivet, er det derfor Danmarks Cykle Unions anbefaling, at man afstår fra at etablere de skitserede naturnationalparker i 6 områder med et stort, omfattende og komplekst friluftsliv.

Ved de øvrige 15 områder bør udpegningsprocessen sættes i bero indtil der er foretaget behørig kortlægning og reel inddragelse af blandt andet naboer, borgere og frilufts-interessenter. Det bør være muligt at beskytte både natur og forenings- samt idrætsliv, ved at se på helheden for de mest besøgte skove og ikke blot insistere på hegn, og store græssende dyr.

Danmarks Cykle Union inviterer til dialog for naturens, idrættens og foreningslivet skyld.

Henrik Jess Jensen
Formand

Martin Elleberg Petersen
Direktør

Klaus Bach
Formand, Spor- og
naturudvalget

15.03.2021

Kommentarer fra Danmarks Cykle Union vedr. NNP i hhv. Gribskov og Fussingø

Mountainbikere er glade for en varieret og rig natur. DNA'et i Mountainbiking er at cykle i terræn der er foranderligt og udfordrende. Foranderligt fra dag til dag, årstider og geografi mm.

DCUs mange foreninger og medlemmer nyder dagligt godt af at kunne cykle på veje, stier, spor mv. Til cykling i almindelighed, pendling, rekreative ture, motion, træning, events og løbsafvikling. DCU's formål er at skabe bedst mulige sportslige resultater indenfor cyklingens discipliner, og heraf kommer en masse talent og elitariearbejde med især børn og unge rundt i det ganske land.

Mountainbike er en relativ ung disciplin med sin spæde start for omkring 30 år siden. De første MTB-spor blev etableret for 20 år siden på Naturstyrelsens arealer. Og i de seneste 10 år er det blevet til en folkesport med omkring 500.000 udøvere jf. de seneste tal fra IDAN¹. Under 10% af disse udøvere er organiseret i klubber og foreninger, hvor vi kan kommunikere med dem.

Der er etableret flere hundrede spor de senere år, og ca. halvdelen af de 1.400 km officielt graduerede spor², er beliggende i Naturstyrelsens skove. Disse mange kilometer spor er etableret af frivillige³ i samarbejde med NST, under naturhensyn, hensyn til øvrige skovbrugere, og med en kvalitet der gør sporene spændende og udfordrende for især Mountainbikere. Men også Trail-løbere, vandrere og andre der ønsker at bevæge sig i kuperet terræn.

Som sporbyggere arbejder vi ud fra et bæredygtighedsprincip der går på tre ben – bæredygtighed og hensyn til natur og miljø, social bæredygtighed i forhold til at planlægge spor klogt for at mindske risiko for gene med andre brugergrupper, økonomisk bæredygtighed i forhold til at etablere spor der er holdbare og har en kvalitet der fortsat gør det interessant at benytte sporet (og dermed gør at mountainbikerne primært benytter de etablerede spor).

Cyklende har ikke fri fladefærdsel. Og er derfor afhængig af veje, stier og spor i passende kvalitet til både rekreativ cykling og til organiseret træning på Mountainbike.

Det ønskes at træning, events og konkurrence afvikling stadig vil kunne lade sig gøre på sikkert

¹ Idrættens Analyseinstitut, dec.2020, <https://idan.dk/vidensbank/downloads/status-paa-danskernes-idraetsdeltagelse-2020/cb5a3970-42f4-4199-ba12-aca800dad3c4>

² OnTrail, https://ontrail.dk/?page_id=664

³ Syddansk Universitet, Jan.2021. https://www.sdu.dk/-/media/files/om_sdu/centre/c_isc/pixi/2021/frivillig_mtbsporbygning_final.pdf

grundlag, særligt de steder hvor der er tradition for sådanne gennemført af lokale frivillige klubber.

Sikkerhed og formidling

DCU er bekymret for sikkerheden, og at det udvidede ansvar som træner for mindreårige vil betyde, at konsekvensen bliver, at ingen vil tage den risiko, der er forbundet med store dyr i indhegning. Ikke kun i forbindelse med egen aktivitet, men ligeledes når generel aktivitet, hunde eller andet kan gøre, at man uforvarende kan komme i en farlig situation.

Og det vil ganske sikkert have negativ indflydelse på manges, og især børn og unges, adgang på MTB, enten med trænere, forældre eller alene, hvis ikke det er sikkert at være aktiv i Naturnationalparkerne.

Vi er som cyklende vant til at følge færdselsloven – som også er gældende i skoven.

Vi er også oplært med at man følger den, af lodsejer, opsatte skiltning.

Skiltning som i dag ikke indbyder til aktivitet i indhegninger med dyr. Anbefalingerne er direkte imod og handler om rolig adfærd og sikkerhedsafstand. Hvad er fx 'sikker afstand' når man kommer på MTB i fart med fx 40 km/t på en nedkørsel på et Mountainbikespor? Eller bare som cyklende i almindelighed?

DCU er bekymret for om formidlingen af informationer, vejledning, anbefalinger osv. vil blive set, forstået og efterlevet (manglende info kan få katastrofale følger for fx turisten på MTB).

Det skal være tydelig præcisering af reel risiko, samt hvem der bærer ansvaret for uheld forårsaget af dyrene, uanset i hvilken forbindelse man er der.

Fussingø - Etableret MTB-spor

Mountainbikesport er planlagt og udført af frivillige efter aftale med NST Kronjylland med mindst mulig indgriben og tilførsel af materiale samt med bedst mulige naturhensyn.

Vi læser af projektforslaget, at MTB-sporet i fremtiden skal udvikle sig udenfor det hegnede areal. Det håber vi bliver en reel mulighed og ser frem til dette via samarbejdet med de lokale Mountainbikere og sporbyggere fra bl.a. MTB Randers.

Vi ser det svært/umuligt at kunne afvikle sportslige arrangementer med spor og eventplads i en hegning, og træning med børn og unge vil nok primært afvikles på områderne udenfor hegn.

DCU vil gerne sikre, at der fortsat bliver reel adgang på 2 hjul på sporene samt veje og stier indenfor hegningen. Samt sikre mulighed for at vedligeholde Mountainbikesporet, hvor adgang med fx biler med Trailere, maskineri osv. vil være en nødvendighed. Ikke bare efter parkens indvielse, men også i årene for eftertiden.

Det bliver uden tvivl en hård belastning for sporene, med tunge planteædere som kvæg og heste vil trampe eksisterende spor i stykker, da de bruger sporene til at traversere på i kuperet terræn. Det har vi erfaringer med fra andre steder, hvor bunden ikke er naturlig bærestærk (hvilken den kun naturligt er i områder på Bornholm)

Vi vil nok kunne leve med dyrenes efterladenskaber. Men erfaringen med især kvæg er her, at denne kan stedvis være så intens, at man ikke ønsker at cykle der. Hverken i forhold til føret eller efterfølgende voldsomme lugtgene mm.

Gribskov

Her findes der ikke et officielt Mountainbikespor, men skoven bruges flittigt på det etablerede sti og vejssystem der findes i skoven. Desuden danner skoven også areal til det årlige traditionsrige H12 mountainbikeløb.

Vi ser med bekymring på en evt. fremtid hvor flere af Naturstyrelsens skove udpeges til NNP'er og måske hegnes tilfølgende. På hele Nordsjælland findes der kun Mountainbikespor på Naturstyrelsens arealer. Og spor som er blandt de mest benyttede i Danmark bl.a. grundet befolkningstætheden.

Såfremt MTB-spor vil blive indhegnet i Nordsjælland ser vi et scenarie hvor rigtigt mange vil benytte de ikke-hegnede arealer – MTB-spor eller ej. Vi forudser desværre også i det scenarie, at vi vil komme til at se mere uhensigtsmæssig færdsel fra "stærke" grupper både i og udenfor NNP'er hvor flere piratspor muligvis vil opstå, uden hensyn eller omtanke for natur og miljø mm.

Det er netop dette scenarie vi bevidst og strategisk har og fortsat arbejder for at undgå. Med intelligent planlægning af bæredygtige Mountainbikespor. Og uddannelse af trænere og sporbyggere der involverer børn, unge og voksne i en sund kultur der i høj grad udspiller sig i naturen.

P.v.a. Danmarks Cykle Union

Christoffer Riis Svendsen
Projektleder / Udviklingskonsulent